



Ball de bastons

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castellbell i el Vilar
Alçada: 163

Coordenades:

Latitud: 41.6299
Longitud: 1.85741
UTM Est (X): 404826
UTM Nord (Y): 4609316

Classificació

Número de fitxa 08053 - 522
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPCIDV-4-0188
Generalitat i altres inventaris
Accés Obert
Ús actual: Social
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Construcció dels bastons per la colla de bastoners](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dc., 31/05/2017 - 02:00

Descripció

Tradicionalment la Colla de bastoners actuen per Pasqua. Els balls més freqüents són: El Mongeter, Les Corrandes, Els Indis, El Tirolet, La Raspa, L'os se li veu, Els vuit ramats, El senyor Ramon, Baixant de la font del gat, El ball de la civada i el Gegant del Pi.

Observacions:

Catalogat com a dansa viva en l'Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial de Catalunya (IPCIDV) amb el codi 196. Si cliqueu l'enllaç adjunt veureu la fitxa i un parell de videos.

Història

En el seu treball, Valls (1988) referencia diverses teories sobre l'origen d'aquest ball, a partir de les teories de Capmany, Amades, Roma o Aramburu. Dins la diversitat, el punt en comú és relacionar-ho amb festes i rituals vinculats a les collites. La primera trobada nacional de bastoners de Catalunya en la que hi participa l'Agrupació de Bastoners de Castellbell i el Vilar, és la de Sallent, l'any 1978. L'actual Agrupació de Bastoners de Castellbell i el Vilar, provenen de l'extingida Escola Parroquial del Vilar que succeí a la Colla de la Bauma. Aquesta darrera tenia la seva seu a cal Jan i el senyor Joan Tubau Ambrós cuidava dels vestits, els cascavells, els bastons i tot el que calia tenir a punt cada any per sortir a ballar per tot el poble (barres, cistelles, lloca). A la lloca s'hi posaven els ous, els conills i tot allò que posteriorment serviria per anar a fer una menjada entre tots. També feien l'anomenada "carrossa", que era un carro adornat amb boix i farigola florida. Assajaven a l'era de cal Jan. Els ensenyava en Meri, un home de Vacarisses. Els músics que els acompanyaven eren de Sabadell; dos tocaven la gralla i un la caixa. Es ballaven les danses de cascavells i les de bastons. En arribar la Guerra Civil, el grup quedà pràcticament dissolt; uns es feren grans, els altres moriren a la guerra. Amb el pas del temps, un grup de joves de La Bauma, s'animaren i sota la tutela d'en Jaume Sànchez Albareda van tornar a refer el grup ajudats per alguns veterans. Altra vegada, amb la crisi de les fàbriques tèxtils, la gent es va haver de buscar la vida i alguns de la colla hagueren de marxar del poble a la recerca de feina, provocant altra vegada la desaparició de la colla. Als volts de l'any 1958 es va creà l'escola Parroquial del Vilar, i el seu director, mossèn Martí, va voler tornar a aixecar les caramelles. Ajudat pel Jaume Sànchez van refer el grup. El Jaume xiulava la melodia de cada ball i mossèn Martí l'anava traslladant al pentagrama. Algunes de les conservades van ser El Virolet, El Pare no té pa, el mongeter, se li veia l'òs, les corrandes, el ball dels indis, la raspa. El grup va anomenar-se Bastoners de l'Escola Parroquial. Els vestits per als balladors fou: pantaló de vellut negre, faixa vermella, espadenyes de set betes, mitjons blancs, camisa blanca, llacet vermell i barretina. Uns camals de variat color per cada colla guarnits amb uns cascavells i dos bastons. L'avi del mas Puig del Vilar explicava que "els del Vilar anaren a ballar el ball de Bastons a les Comes una vigília de Pasqua a la nit" Com que hagueren de ballar dintre de la casa i el sòl del menjador era empostissat, aixecaren tal quantitat de pols que hagueren de sortir corrents a fora per a respirar. El primer any els acompanyà musicalment el Josep Subirana, amb el clarinet i un redoblant que tocava un dels escolars més grans i posteriorment s'hi afegí una orquestrina. L'agrupació va participar l'any 1971 a la trobada de Sallent, l'any 1979 a Castellar del Vallès, el 1980 a Montblanc, el 1981 a Gelida, el 1982 a Sant Pere de Ribes, o al 1983 a Rajadell. També han participat en festes majors. A la trobada de Gelida, es va fer lliurament de l'escut de l'entitat a l'estendar dels bastoners de Catalunya. El 1982 es va es van estrenar tres banderins per la diada de Pasqua on hi ha l'escut de l'entitat i el nom del poble.

Bibliografia

No consta (2013). A cops de bastó; dins El Brogit. Periòdic informatiu de castellbell i El Vilar, 383, novembre de 2013, pp. 16 i 17. VALLS i PUEYO, Joan (1988). El ball de bastons. Introducció a una

recerca etnogràfica; dins El Brogit, núm. 99, juliol de 1988, pp. 11. <http://dancesvives.cat/?q=fitxa-patrimoni-cultural-immaterial/Ball%20de%20bastons%20de%20Castellbell%20i%20el%20Vilar>

